

Wij kennen zijn geheel aan zijn kunst gewijd leven van hardwerkend vrijgezel, wij weten hoe hij geldzuchtig was, doch bij wijlen ongemeen edelmoedig, onbeschaafd doch met verrassende trekken van fijn gevoel, onontwikkeld, doch machtig van aspiraties, stug en wantrouwend doch trouwhartig en sterk in zijn genegenheden, kinderachtig-eerzuchtig en toch in den grond bescheiden. Om het beeld van den man te volmaken diene nog dat hij een zoo groote liefde voor zijn kunst had, dat hij er in den volstrekten zin van het woord, zijn leven voor wilde geven: hij liet zich eens aan den mast binden, om de zee bij storm te observeeren. Het werken in een open boot bij woelige zee was iets zeer gewoons bij hem.

Om zijn eerzucht te illustreeren, en tevens aan te toonen wat men zijn gevatheid in zijn eigen taal, die van de kleur, zou kunnen noemen, is de volgende anecdote van waarde.

Constable had tegelijk met Turner een schilderij geëxposeerd, het was zijn schitterend „Opening of Waterloo-Bridge,” een symfonie van goud en zilver, zou Whistler het genoemd hebben. Turner's schilderij werd er kleurloos bij. Hij kwam er voor staan, en beet zich op de lippen. Toen ging hij snel besloten naar een andere zaal waar hij aan een ander schilderij iets corrigeerde, kwam terug, en bracht een vlek vermiljoen aan zoo goed geplaatst, en zoo kleursterk, dat de Constable er onder leed.

„He has been here and fired a gun” zei Constable tot de collega's.

Turner maakte later van die vermiljoenvlek in zee een boei.

Een ander verhaal bewijst evenzeer, hoe precies hij wist wat hij deed. Ergens, waar hij logeerde, schilderde zekere Howard het portret van een zontje des huizes. Turner had daar niets mee op, en verborg het den portrettist niet, die er spijtig onder werd, en hem zei, dat hij zelf dan maar eens moest zeggen, wat er aan ontbrak. Turner nam een kat, die daar rond liep, wikkeldie in een zakdoek, en gaf ze het kind in den arm. De ontbrekende noot was er.

Het is bekend, dat John Ruskin, de geestelijke vader der Prae-Raphaeliten, Turner's lof, somtijds in zeer schoone en treffende bewoordingen heeft verkondigd. Hij beging daarbij echter de fout, zijn liefde voor de Prae-Raphaeliten en hun voorbeelden te willen verzoenen, of vereenzelvigen met die voor Turner, terwijl juist hun streven en qualiteiten gansch andere waren. Turner zocht overal de ruimte, de lichtperspectief; zij waren portrettisten van elk detail, dat zij gelijke waarde toekenden en gaven, en dat dus niet, of weinig week. Zij schilderden de dingen elk om zich zelf, of als gelijkwaardige deelen van het geheel, hij vermeed alles wat gelijkt op portretteeren, op zichzelf-terughoudende overgave aan het onderwerp. Hij noemde dat: „don't be mappy” (landkaartachtig). Bovendien betitelde Ruskin hem den grootsten van „alle schilders van alle tijden”, zich niet eens beperkend tot de landschapschilders.

Turner zelf heeft den onmatigen lof van Ruskin niet zeer gegoutteerd. Hij was een man van scherpe zelfcritiek, een te hard werker, om het effectbejag en de valsche pathos in de taal van dezen belangwekkenden aestheticus te lusten.

Wat ons betreft, wij moeten tot de waardeering van Turner's groote figuur komen door een bestudeering van ten minste alle soorten zijner uitingen. Zijn biograaf Hamerton zegt, dat alleenlijk als schilderwerk gezien, het werk van de groote Oude Hollandische schilders, tegenover het zijne staat als perkament tot papier, en Titiaan's peintuur tot de zijne als tapijtweefsel tot katoendruk. Doch welk modern schilder kan die vergelijkingen doorstaan?

Aan bewondering voor den grooten kunstenaar in Turner zal bij een onbevooroordeelde en ontvankelijke beschouwing van zijn werk, ook de meest nauwgezette keurder van peintuurzuiverheid of de meest fanatieke vereerder van werkelijkheidszin zich niet kunnen onttrekken.